

בס"ד. שלהי חודש אלול תש"פ

לכב' אנ"ש שי' דק"ק שע"י האיחוד האירופאי בבריסל
 ו-virtual community of sichosacademy.org

תזכורת לראש השנה ועשרת ימי תשובה תשפ"א

בברכת כתיבה וחתימה טובה - לשנה טובה ומתוקה, ושנזכה להיות בראש השנה בבית המקדש השלישי ולשמע את ה"תקע בשופר גדול!"

לוי יצחק גרליק

Rabbigarelik@sichosonline.org

נא לתלות על המקרר וכיו"ב.

אסור לפרסם באתרים (או לשלוח בקבוצות ווצאפ) בלי רשות העורך.

* * * *

הנסיון הראה, שכדאי שהבעה"ב והבעה"ב' סטע יקראו ביחד, כל יום השייך לו, בכדי להתכונן ליום המחרת כדבעי ולמנוע היפך שמחת החג וכו' ואזרבא לגרום לשמחת החג.

לקנות ולסדר בימים שלפני ראש השנה

1. מחזוריים: עבור כל בני המשפחה.
2. שופר: עבור הבית, מבצעים וכו'.
3. שמיעת תקיעת שופר: לסדר ולארגן בעוד מועד איפה כולם ישמעו תקיעת שופר (בפרט אם - ר"ל - מישהו אינו יכול/ה ללכת לבית הכנסת וכיו"ב).
4. [בעל תקיעה: בשנה זו, אין צורך לקנות בגד חדש עבור התקיעות של יום שני דר"ה²].
5. יין: עבור ראש השנה, ותשעת ימי החג דסוכות.
6. דבש (עבור כל החודש תשרי).
7. תפוחים מתוקים (ללילה הראשון של החג).
8. רמונים (ללילה הראשון של החג).
9. ראש איל או כבש או דג (ללילה הראשון של החג).
10. גזר (מעחרן - ללילה הראשון של החג).
11. פרי חדש (ללילה השני של החג).
12. חלות עגולות: יש נוהגים לעשות חלות עגולות לראש השנה³.
13. "נר ארוך" הדולק לכה"פ 26 שעות (ועדיף 48 שעות) עבור אלה שאין להם גז דולק במשך החג. ולמי שישנו גז דולק וגם משרתת בבית, גם כדאי שידליקו נר זה, כי הרבה פעמים קורה שהמשרתת מכבה את הגז... הנרות צריך עבור ה' פעמים: ר"ה (לילה השני, דהיינו מוצש"ק), וימים הראשונים ואחרונים של סוכות.
14. Carbon Monoxide Detector מי שיש להם גז דולק, לוודא שהאורור בבית הוא כדבעי ושיש להם carbon monoxide detector מותקן ותקין וכו'.
15. 4-5 יארצייט ליכט: עבור אלה שמדליקים "א תשובה ליכט" לשבת שובה [ולמנהג חב"ד מדליקים ג' נרות לשבת שובה⁴] ו"לעבעדיקע ליכט" ליום כיפור, [ואם צריכים - גם "נר נשמה"].
16. נרונים: לאלה שמשתמשים ב"נרונים" (עבוד הדלקת הנרות - שמוכרח לנקות אותם לפני השימוש), להכין מספיק נרונים עבור ב' הדלקות, הן עבור ליל שבת קודש והן ללילה השני של החג.
17. קיטל: לוודא שלאבא יש קיטל ליום כיפור.
18. ד' מינים: לוודא שאבא סידר את קניית הד' מינים לסוכות.
19. סיפוק צרכיהם של עניים: לתת צדקה בהרחבה עבור צרכי החג (ע"ד מעות חיטים דפסח)⁵.
20. "קרן השנה": לפעמים הרבי הי' מעורר אודות קרן השנה עוד לפני ר"ה⁶. בשנת תשפ"א ישנם שני ג' ימים.

¹ ולהעיר מספר השיחות תנש"א ע' 214 הערה 94 אודות הר"ת של פ"א פלאות אראנו.

² שו"ע אדה"ז סת"ר ס"ז.

³ אוצר מנהגי חב"ד ע' עה.

⁴ ראה התועדויות תשמ"ב ח"א ע' 67.

⁵ לקו"ש ח"ד ע' 369 ואילך.

⁶ לדוגמא: התועדויות תשמ"ב ע' 13. ועוד.

21. הערה נחוצה בנוגע ליום כיפור: מעוברות ומניקות (וחולים ל"ע) שקשה להן התענית, או מי שלוקח/ת תרופות ומוכרח לקחת אותם כל יום וכמה פעמים וכו' - **יבררו אצל הרופא** את מצבם, **ולאחרי זה** להתקשר לרב. ולכן – לסדר את הנ"ל בעוד מועד **ולא לחכות לרגע האחרון!!**

ח"י אלול

1. **ח"י אלול:** יום ההולדת של שני המאורות הגדולים, הבעש"ט ואדמו"ר הזקן, והוא יום מסוגל וכו'. הרביים היו אומרים "גוט יו"ט". ונהגו לעשות אותו יום התועדות בסיפור מעשי צדיקים, חיזוק בדרכי החסידים בכלל ובאהבת ישראל בפרט וקבלת החלטות בקביעות עתים ללימוד התורה – הנגלה והנסתר.⁷
2. **"ב ימים מח"י אלול עד ר"ה:** הי"ב ימים מח"י אלול עד ר"ה הם ימי חשבון הנפש של הי"ב חודש של השנה העברה, יום לחודש.. ח"י אלול הוא יום החשבון של חדש תשרי העבר, וערב ראש השנה הוא יום הקבוע לחשבון של חודש אלול...⁸.

שבת פרשת נצבים וילך, כג אלול, שבת מברכים: יארציט הרה"ג וכו' ר' מאיר שלמה ינובסקי, אבי הרבנית חנה.

1. הרבי אומר קדיש.
  2. **תהילים:** אומרים כל התהילים כמו בכל שבת מברכים.⁹
  3. אין מברכים החודש לפני מוסף.
- כותב הרבי בהיום יום:** אדמו"ר הזקן סיפר: בהיותי במעזריטש שמעתי ממורי ורבי הרב המגיד ממזריטש בשם מורו רבו הבעל שם טוב נשמתו עדן: החדש השביעי שהוא החדש הראשון לחדשי השנה, הקדוש ברוך הוא בעצמו מברכו בשבת מברכים שהוא השבת האחרון דחודש אלול, ובכח זה ישראל מברכים את החדשים "א פעמים בשנה, כתיב "אתם נצבים היום", דהיום קאי על ראש השנה שהוא יום הדין, וכמו שכתוב "ויהי היום" גו' ותרגם "והוה יום דינא רבא", ואתם נצבים קיימים ועומדים, והיינו שזוכים בדין, ובשבת שלפני ראש השנה שהוא שבת האחרון דחדש אלול קוראין אז פרשת אתם נצבים, דזהו ברכתו של הקב"ה, בשבת מברכים חדש השביעי שהוא המשועב והמשיבוע ברוב טוב לכל ישראל על כל השנה.
4. אומרים אב הרחמים¹⁰.
  5. **צדקתך:** במנחה אומרים "צדקתך".
  6. **פרקי אבות:** פרקים ה-ו (אומרים משנת כל ישראל ור' חנניא בן עקשיא לפני ואחרי כל פרק¹¹).

מוצאי שבת

1. **בתפילת ערבית** אומרים: "אתה חוננתנו". אומרים: "ויהי נועם" ו"ואתה קדוש"¹².
2. אומרים **סליחות** אחר ובסמוך לחצות הלילה¹³.
3. וממשיכים במשך השבוע בכל יום בבוקר לפני תפלת שחרית עד ערב ראש השנה.

כ"ה אלול

1. הרבי אומר קדיש.
2. אדמו"ר הריי"צ סיפר שחסידים הראשונים היו לומדים בכ"ה אלול פרשת בראשית עד "יום אחד"; כ"ו אלול – "יום שני" וכו'¹⁴.

כ"ט אלול: יום הולדת אדמו"ר הצמח צדק. בשנים תשל"ב-תשמ"ז הרבי התוועד בליל כ"ט אלול באמירת מאמר דא"ח ושיחות.

ערב ראש השנה – יום ההולדת של אדמו"ר הצמח צדק

1. שחרית

* כשהאבא הולך לביהכ"נ בבוקר, לקחת בחשבון ש:

1. **הסליחות** הם יותר ארוכים מהרגיל,
  2. **התרת נדרים** לוקח עוד לכה"פ חצי שעה.
- * אחרי סליחות אין אומרים תחנון ואין תוקעים בשופר.

2. פ"ג

* לשלוח פ"ג לרבי. [אלה הנמצאים בקירוב מקום נוסעים לאוהל] וכן חותמים על הפ"ג הכללי¹⁵.

3. צדקה לצרכי החג

* להוסיף בנתינת הצדקה עבור אלה הצרכים לצרכי החג (כמו "מעוה חייטים")¹⁶.

⁷ ספר המנהגים ע' 101-102. לקוטי שיחות הכ"ד ע' 518. ועוד.

⁸ נסמן בספר השיחות תשמ"ח ח"ב ע' 634 הערה 8.

⁹ ספר המנהגים ע' 30 ו-55.

¹⁰ לוח כולל חב"ד משיחת ש"פ נצו"י תש"נ.

¹¹ התועודות תשמ"ז ח"ד ע' 400.

¹² ראה שו"ע אדה"ז סרצ"ה ס"ג.

¹³ ספר המנהגים ע' 54.

¹⁴ לקו"ש חט"ז ע' 488.

¹⁵ ספר המנהגים ע' 55.

¹⁶ לקו"ש ח"ד ע' 369 ואילך.

4. קניות והכנת המאכלים

- * לוודא שקנו והכינו את כל מה שכתוב לעיל בעמוד הראשון, לקנות ולהכין בשבוע שלפני ראש השנה.
- * יש הנהגים לעשות **חלות עגולות**¹⁷ לראש השנה.
- * אין מבשלים את הדגים בחומץ¹⁸ ולא אוכלים דברים חמוצים (כמו לימון וכיו"ב) או מרירים¹⁹ אבל מותר לשים פלפלין ובצללים וכו' לתוך התבשילים ליתן בהם טעם (באופן שלא מורגש הטעם החמוץ)²⁰.
- * אין אוכלים אגוזים ולוזים (בר"ה)²¹.

5. הידור

- * אדמו"ר הרש"ב נהג לקבל על עצמו הידור נוסף לפני כל ראש השנה²² [מי שנוהג כך, יקח על עצמו הידור "בלי נדר"].

6. תקיעת שופר

- * לסדר איפה ומתי האשה והילדים ישמעו תקיעת שופר.

7. שעון שבת

- * לוודא שהשעון-שבת הוא מתאים לב' ימי החג.

אמירת תהילים

- * משעה²³ אחת קודם תפלת המנחה ובמשך השני ימים - לנצל כל זמן פנוי לאמירת **תהילים** כי בשני ימים אלו **צריכים להזהר מדיבור חול** עד קצה האחרון... ובכל רגע פנוי לומר תהילים. [בר"ה ועשרת ימי תשובה מותר לומר תהילים גם בלילה²⁴].

תפלת המנחה

- * נוסח תפלת המנחה הוא כמו בערב שבת קודש: הודו, פתח אליהו, ידיד נפש, קרבנות, אשרי, תפלת העמידה, לדוד ה' אורי, עלינו. היות והיא התפלה האחרונה דשנה העברה עושים בה חשבון הנפש²⁵.

ערב הראשון של ראש השנה

לפני כניסת החג

- * "הנהגת רבותינו נשיאנו, שבערב ראש השנה, סמוך לראש השנה, היו נכנסים לשוחח זמן מה עם זוגתם הרבנית... הרי זה הוראה לכל אחד ואחד²⁶.
- * אם ישנו צורך - להכין ולכוון את הגז עבור הבלעך של יום השבת ועבור הבישול של יום השני של ראש השנה.
- * להדליק ה"נר הארוך" (למי שאין לו גז דולק) שיספיק עבור הלילה השני של החג (ויאמר) ולהניחו במקום משומר.

הדלקת הנרות

1. הדלקת נרות היא 18 דקות לפני השקיעה כמו בכל ערב שבת קודש (ראה הזמנים בלוח המקומי). [אם ח"ו איחרה – אינה יכולה להדליק כמו בכל יום טוב].
2. לפני הדלקת הנרות – נותנים צדקה יותר מהרגיל, דהיינו עבור ב' ימי החג.
3. מברכים ב' ברכות: 1. של שבת ושל יום הזכרון, ו2. שהחיינו.
4. [איש המדליק נרות, לא יברך עכשיו שהחיינו²⁷ אלא יברך בשעת הקידוש].
5. **אלה שאוכלות אצל אחרים – לא לשכוח להדליק נרות שבת ויו"ט בזמן הנכון.** [לברר אצל הרב איפה עדיף, אם בביתם או במקום האכילה].

עישון

- * אלה שמעשנים – בראש השנה נמנעים מזה... וישפיעו גם על מכיריהם²⁸.

תפלת ערבית

- * אומרים קצת תהילים לפני תפלת ערבית²⁹.

¹⁷ אוצר מנהגי חב"ד ע' עה.

¹⁸ שו"ע אדה"ו סתקפ"ג ס"ב.

¹⁹ קיצור שו"ע סתק"ט ס"ט. ובנוגע לדברים חריפים - ראה יגדיל תורה (צמח צדק) ע' 2403 בארוכה. הרב אשכנזי מכפ"ח מתיר.

²⁰ ראה הנסמן בנושיו גבריאל ר"ה סכ"ח ס"א ו"ב. ובפ"ת סתקפ"ג ס"ה מביא שאם מערבבים הדברים האלה לתוך מאכל, והמאכל לא נהפך למר אלא זה נותן טעם טוב, אין חשש כלל. עיי"ש.

²¹ שו"ע אדה"ו סתקפ"ג ס"ו.

²² ספר המנהגים ע' 56.

²³ ספר המנהגים ע' 56.

²⁴ ספר המנהגים ע' 20.

²⁵ מטה אפרים סתקפ"א ס"ו.

²⁶ התועדויות תשמ"ח ח"א ע' 39. הביאור בזה – ראה רשימת היומן ע' ערב ובהנסמן שם.

²⁷ לוח כולל חב"ד.

²⁸ ספר המנהגים ע' 56. אוצר מנהגי חב"ד ע' נג.

²⁹ ספר המנהגים ע' 56.

- * [הרבה פעמים, לפני תפילת ערבית (ולפעמים גם בשאר התפילות)³⁰] הרבי הי' מצוה לנגן הניגון "אבינו מלכנו". אבל כמדומני שכשראש השנה חל בשבת, לא ציזה³¹].
- * מתחילים ממזמור לדוד.
- * **בלכה דודי:** אומרים גם ברנה ובצהלה³² (ולא "בשמחה" כביום טוב).
- * תפלת העמידה היא הנוסח של ר"ה כנדפס במחזורים.
- * בתפלת העמידה מוסיפים: 1. זכרנו לחיים, 2. מי כמוך, 3. המלך הקדוש, 4. וכתוב, 5. ובספר חיים, 6. עושה השלום. [שכח³³ זכרנו, מי כמוך, וכתוב, ובספר – אם נזכר בתוך אותה הברכה לפני שסיימה, אומר במקום שזכר, אבל לאחר שאמר "ה" שבחתימה - אינו חוזר. 1. אמר: "...וקדושים בכל יום יהלוך סלה ברוך אתה ה' המלך הקדוש" ושכח לומר "לדור ודור וכו'", אינו חוזר אלא ממשיך "אתה בחרתנו". 2. אמר (או מסופק אם אמר): הא-ל הקדוש ונזכר אחר תוך כדי דיבור או כבר התחיל אתה בחרתנו, חוזר לראש התפלה. 3. אמר: רק "ה-ל" ועדיין לא אמר "הקדוש" אפילו עבר כדי דיבור יכול לומר המלך הקדוש ואין צריך לחזור. 4. אם מסופק אם אמר המלך הקדוש אבל אמר את כל הנוסח מ"לדור ודור וכו' ובכך תן פהדך כו", אין צריך לחזור³⁴].
- * אחר תפילת העמידה אומרים: ויכולו, ברכה מעין ז', מגן אבות. המלך הקדוש עד ברוך אתה ה' מקדש השבת.
- * **לדוד מזמור וגו'**³⁵ – אדמו"ר הרש"ב אמר: הכלי להשפעות גשמיות על כל השנה, הוא הכוונה בליל ראש השנה באמירת לדוד מזמור, ושמחה יתירה על התורה בשמחת תורה³⁶.
- * קדיש תקבל, מזמור לדוד ה' רועי וגו'. חצי קדיש, ברכו, עלינו, משניות.
- * אחרי תפילת ערבית אומרים א' לחבירו: **לשנה טובה תכתב ותחתם** (בלשון יחיד³⁷). [לנקבה: לשנה טובה תכתבי ותחתי³⁸].

קידוש וסעודה

- * מביאים את הדבש ואת התפוח (כבר התוך לחלקים) ואת הרימון על השולחן לפני קידוש [ואם הרימון הוא פרי חדש – יכוון עליו כשאומר ברכת "שהחינו" של קידוש³⁹]. ושמים גם מלח על השולחן.
- * שלום עליכם, כי מלאכיו, אשת חיל, מזמור לדוד, דא היא סעודתא, אתקיננו – אומרים בלחש⁴⁰.
- * [לעיל כתבנו שאיש המדליק נרות אינו מברך שהחינו בהדלקת הנרות. ולכן אשה שעושה קידוש וכבר בירכה הברכה "שהחינו" בשעת הדלקת הנרות, אינה מברכת עכשיו הברכה.]
- * **סדר הקידוש:** יום השישי, יין (בורא פרי הגפן), קידוש (אשר בחר בנו וכו'), זמן (שהחינו. וכו"ל – אם צריך – לכוון גם על הרימון).
- * **טבילת פרוסת המוציא:** את פרוסת ה"מוציא" טובלין בדבש⁴¹. [יש אומרים שהרבי טובל את פרוסת ה"מוציא" בדבש (ג"פ) ואחרי זה לוקח פרוסה נוספת וטובלה במלח (ג"פ)].
- * **טבילת התפוח בדבש וברכתה:** אחר אכילת פרוסת ה"מוציא" כשיעור, טובלים חתיכת התפוח בדבש (אומרים שהרבי טבל ג' פעמים⁴²) ומברכים בורא פרי העץ, ומכוונים **שני** דברים: **א**, לפטור **גם את הרמון** בברכה זו⁴³, **ב**, שבברכה זו יפטור⁴⁴ **גם את הקינוח** (dessert – ⁴⁵), ואחר הברכה אומרים מיד "יהי רצון וכו'" ואח"כ אוכלים התפוח⁴⁶.
- * **רימון:** אחרי זה אוכלים הרימון⁴⁷.
- * **הסימנים:** במשך הסעודה – אוכלים הראש והמערה (גזר).
- * [בנוגע למאכלים חמוצים או מרורים או חריפים – ראה לעיל ב"הכנת המאכלים" בערב החג].

- בברכת המזון מוסיפים:** 1. רצה והחליצנו 2. יעלה ויבא. 3. הרחמן של שבת, 4. הרחמן של יו"ט 5. הרחמן של ראש השנה. א. שכה "רצה" או "יעלה ויבא" או שניהם, ועדיין **לא התחיל** ברכת הטוב והמטיב (דהיינו שלא אמר "ברוך"): 1. אם שכה רק "רצה", אומר: "ברוך... שנתן שבתות... ברוך אתה ה' מקדש השבת" (ראה בסידור). 2. אם שכה רק "יעלה ויבא", אומר: "ברוך... אשר נתן ימים טובים... מקדש ישראל ויום הזכרון" (ראה בסידור). 3. שכה שניהם, אומר: "ברוך... שנתן שבתות למנוחה... וימים טובים... מקדש השבת וישראל ויום הזכרון" כנדפס בסידור. ב. שכה "רצה" או "יעלה ויבא" או שניהם, **והתחיל** ברכת הטוב והמטיב (דהיינו אפילו אם רק אמר "ברוך"): 1. **חזר** לראש ברכת המזון⁴⁸ ואומר שניהם⁴⁹.

³⁰ אוצר מנהגי חב"ד ע' נח.

³¹ ראה התועדות יום ב' דר"ה תשד"מ (התועדות ע' 27) שזה בכדי להזכיר זכות אבות – עיי"ש בארוכה.

³² ספר המנהגים ע' 60.

³³ הקטע לקמן רובו מלוח כולל חב"ד.

³⁴ אלף המגן סתקפ"ב סקי"ט. וראה נ"ג ר"ה פכ"ו ס"ד.

³⁵ **קודם התקבל** ולא קודם עלינו – ספר המנהגים ע' 60.

³⁶ ספר השיחות תרפ"ז ע' 112.

³⁷ ספר המנהגים ע' 56.

³⁸ לקו"ש חכ"ד ע' 300.

³⁹ ראה האריכות בזה בפ"ת סרכ"ה הערה 11.

⁴⁰ ספר המנהגים ע' 56.

⁴¹ שו"ע אדה"ו סתקפ"ג ס"ד.

⁴² ראה אוצר מנהגי חב"ד ע' עה.

⁴³ וראה התועדות תש"א ע' 323 הערה 66.

⁴⁴ ראה ספר השיחות תש"ה ע' 4. וראה באוצר מנהגי חב"ד ע' עט מה שצ"ע על מ"ש בספר המנהגים ע' 56 שצריך לכוון שזה לא יפטור. וראה גם ב"התקשרות", ואכ"מ.

⁴⁵ יש אומרים שהחתיכה שנתורה אחר האכילה, הרבי שם אותה בקערה של הקאמפאט של סוף הסעודה – אוצר ע' פ.

⁴⁶ ספר המנהגים ע' 56.

⁴⁷ ספר המנהגים ע' 56.

⁴⁸ שו"ע אדה"ו סתקפ"ח סעיפים ח-ט. סידור.

⁴⁹ ראה ספר המנהגים ע' 60.

יום הראשון של ראש השנה, יום השבת קודש

- * טבילה במקוה.
- * אין תוקעים בשופר.
- * לכן מותר לאכול לפני התפילה כמו בכל שבת ויום טוב בבוקר.
- * להתארגן איך להביא הילדים לברכת כהנים שבסוף תפלת מוסף.
- * אין אומרים אבינו מלכנו בתפילה.
- * אחר "ויהי בנסוע" (לפני קריאת התורה) אומרים הי"ג מידות (אפילו בשבת)⁵⁰.
- * בסוף תפילת מוסף – ברכת כהנים. ואחר השיעור תהילים אומרים: 1. ולקחת סולת ו21. שש זכירות.

קידוש וסעודה

- * מזמור לדוד עד ויקדשהו (כמו בכל שבת) אומרים בלחש⁵¹.
- * אחרי זה אומרים בקול: תקעו וגו' סברי מרגן ברוך... בורא פרי הגפן.
- * טובלים את פרוסת ה"המוציא" כמו אתמול.

בברכת המזון מוסיפים: 1. רצה והחליצנו 2. יעלה ויבא. 3. הרחמן של שבת, 4. הרחמן של יו"ט 51. הרחמן של ראש השנה.

- א. שכח⁵² "רצה" או "יעלה ויבא" או שניהם, ועדיין לא התחיל ברכת הטוב והמטיב (דהיינו שלא אמר "ברוך"):
  1. אם שכח רק "רצה", אומר: "ברוך... שנתן שבתות... ברוך אתה ה' מקדש השבת" (ראה בסידור).
  2. אם שכח רק "יעלה ויבא", אומר: "ברוך... אשר נתן ימים טובים... מקדש ישראל ויום הזכרון" (ראה בסידור).
  3. אם שכח שניהם, אומר: ברוך... שנתן שבתות... וימים טובים לזכרון... מקדש השבת וישראל ויום הזכרון" (ראה בסידור).
- ב. שכח "רצה" או "יעלה ויבא" או שניהם, וכבר התחיל ברכת הטוב והמטיב (דהיינו אפילו אם רק אמר "ברוך"):
  1. אם שכח "רצה" (או שניהם), חוזר לראש ברכת המזון ואומר שניהם (הן רצה והן יעלה ויבא).
  2. אם שכח רק "יעלה ויבא" אבל אמר רצה, אינו חוזר.

במשך היום

- * אסור להכין שום דבר משבת ליום טוב שני (צריכים להכות עד אחרי צאת הכוכבים).

תפלת המנחה

הסדר הוא: קרבנות, אשרי ובא לציון, ואני תפילתי, קריאת התורה (האזינו), תפלת העמידה של ראש השנה, (אין אומרים צדקתך ואבינו מלכנו), לדוד ה' אורי, עלינו.

תשליך

- * כשראש השנה חל בשבת הולכים ל"תשליך" ביום השני של ראש השנה.

לילה השני של ראש השנה

- * מותר להתחיל ההכנות לסעודה רק אחרי צאת הכוכבים (ראה הזמנים בלוח המקומי).
- * כשמגיע זמן צאת הכוכבים, הנה לפני שמתחילים לעשות ההכנות והמלאכות (המותרות ביו"ט), צריך להתפלל לפני כן תפלת ערבית או לכל הפחות צריך לומר "ברוך המבדיל בין קודש לקודש".

תפלת ערבית

1. * [הרבה פעמים, לפני תפילת ערבית הרבי הי' מצוה לנגן הניגון "אבינו מלכנו"⁵³].
2. מתחילים משיר המעלות.
3. ותודיענו: בתפילת העמידה של ראש השנה מוסיפים "ותודיענו". [אם שכח לומר ותודיענו אינו חוזר אבל לפני עשיית מלאכה צריך לומר "ברוך המבדיל בין קודש לקודש"⁵⁴].
4. לדוד מזמור: אחר תפילת העמידה אומרים לדוד מזמור (ראה מה שכתוב באתמול בלילה מה שצריך לכוון) ואחרי זה קדיש תקבל.
5. עלינו לשבח.

הדלקת הנרות

- * שמים את הפרי החדש על השולחן לפני הדלקת הנרות (או לובשת בגד חדש), ומכוונת בברכת שהחיינו גם על הפרי. אם אין פרי חדש (או בגד חדש) מכל מקום מברכים שהחיינו⁵⁵.

⁵⁰ ספר המנהגים ע' 56.

⁵¹ לכאן זה כמו הקידוש בלילה.

⁵² שו"ע אדה"ז סקפ"ח סעיפים ה-ט. סידור.

⁵³ ראה התועדות יום ב' דר"ה תשד"מ (התועדות ע' 27).

⁵⁴ לוח כולל חב"ד.

⁵⁵ ע"פ שו"ע אדה"ז סת"ר סעיפים ה-ז.

* נוהגין להדליק את הנרות סמוך לקידוש, בכדי לסמוך את ברכת שהחיינו לאכילת הפרי החדש⁵⁶.

* הדלקת הנרות היא באמצעות הבערה **מאש דולקת**.

* מברכים ב' ברכות: 1. של יום הזכרון. 2. שהחיינו.

* **אלה שאוכלות אצל אחרים – לא לשכוח להדליק נרות יו"ט. לא להתחיל קידוש עד אחרי שכל הנשים הדליקו את הנרות.**

קידוש וסעודה

1. שמים את הפרי החדש לפני המקדש, וכשאומר שהחיינו בקידוש מסתכל על הפרי ומכוון גם עליו. אם אין פרי חדש מכל מקום מברכים שהחיינו⁵⁷.
2. הסדר של הקידוש הוא: **יקנה"ז**, **דהיינו**: זין (סברי מרנן וברכת בורא פרי הגפן), **קידוש** (אשר בחר בנו), **נר** (ברכת בורא מאורי האש), **הבדלה** (המבדיל בין קודש וכו'), **זמן** (שהחיינו).
3. כשאומרים ברכת בורא מאורי האש, אין מקרבים את הנרות ואין מאחדין השלהבת שלהם וכן אין מביטים בצפרנים. רק בעת ברכת בורא מאורי האש מסתכל בנרות כמו שהם כ"א בפני עצמו⁵⁸.
4. מיד אחרי קידוש (לפני נטילת ידים) אוכלים הפרי חדש (ואין אומרים עוד הפעם שהחיינו) ואוכלים ממנו כזית ומברכים ברכה אחרונה (רק על הפרי ולא על היין)⁵⁹. אח"כ נוטלים ידים.
5. טובלים את פרוסת ה"המוציא" כמו אתמול.
6. התפוח בדבש, הסימנים והרמון אוכלים **רק** בלילה הראשון.
7. בברכת המזון מוסיפים: 1. יעלה ויבא. 2. הרחמן של יו"ט. 3. הרחמן של ר"ה.
8. שכה "יעלה ויבא" בברכת המזון:

1. אם עדיין לא התחיל ברכת הטוב והמטיב, אומר "ברוך...אשר נתן ימים טובים... ויום הזכרון".

2. אם אמר "ברוך" של ברכת הטוב והמטיב **תוּזר** לראש ברכת המזון.

יום השני של ראש השנה

* טבילה במקוה.

* הבריאים ביותר לא אוכלים לפני התקיעות (לכא' זה **לא** כולל נשים, בפרט שהרבה פעמים הן צריכות לחכות לשמוע התקיעות עד אחרי התפילה).

* אומרים אבינו מלכנו.

* אחרי תפלת שחרית וקריאת התורה וההפטרה - תוקעים בשופר.

* **יזכור**: אדמו"ר הרי"צ ה' אומר "יזכור" בלחש אחר קריאת התורה לפני התקיעות (וכיון שאומרים בלחש אין צריך לצאת מבית הכנסת).

* **תקיעת שופר**: התוקע אינו צריך לבלוש בגד חדש עבור ברכת שהחיינו (כי עדיין לא בירך שהחיינו על השופר⁶⁰).

* בסוף תפילת מוסף – ברכת כהנים.

* התוקע לאנשים והוא כבר יצא בתקיעות אחרות – השומעים יעשו הברכה, ואם הם אינם יכולים לברך יכול התוקע לברך להם (והם יענו אמן). אבל

התוקע עבור אשה (או נשים), היא תברך (או אחת עבור כולן) אבל התוקע אינו יכול לברך. ואם אינו יכולות לברך, כדאי להכין דף שיברכו בעצמן, או

תקע בלא ברכה.

הקידוש והסעודה

* הנוסח של הקידוש הוא: תקעו וגו'.

* טובלים את פרוסת ה"המוציא" כמו אתמול.

* בברכת המזון מוסיפים: 1. יעלה ויבא. 2. הרחמן של יו"ט. 3. הרחמן של ר"ה.

* שכה "יעלה ויבא" בברכת המזון:

1. אם עדיין לא התחיל ברכת הטוב והמטיב, אומר "ברוך...אשר נתן ימים טובים...את יום הזכרון".

2. אם אמר "ברוך" של ברכת הטוב והמטיב **אינו תוּזר** לראש ברכת המזון.

במשך היום

* **מבצע שופר**: הולכים לזכות יהודים ב"מבצע שופר".

מנחה

* קרבנות, אשרי, ובא לציון, תפלת העמידה של ראש השנה, אבינו מלכנו, לדוד ה' אורי. עלינו.

תשליך

* כשיום הראשון של ראש השנה חל בשבת, הולכים ל"תשליך" ביום השני, אחר תפילת המנחה ולפני השקיעה⁶¹.

התוועדות

* הרבי נוהג ליטול ידים לפני השקיעה ולערוך התוועדות. (מזכירים השמות של כל הרביים⁶²) ומנגנים את הניגונים של כל הרביים, מאמר

דא"ח ושיחות, ברכת המזון, תפלת ערבית, הבדלה וכוס של ברכה.

⁵⁶ מטה אפרים סתקצ"ט ס"ט. ושם מוסיף שלכן אם לובשת בגד חדש, היא יכולה להדליק מיד אחר צאת הכוכבים ואינה צריכה להמתין לקידוש.

⁵⁷ שו"ע אדה"ו סת"ר סעיפים ה-ו.

⁵⁸ ספר המנהגים ע' 39.

⁵⁹ ספר השיחות תש"ה ע' 4.

⁶⁰ שו"ע אדה"ו סת"ר בסופו.

⁶¹ רשימת הימין ע' יא.

⁶² לק"ש הי"ט ע' 284.

במכתב לפני ראש השנה תשי"א כותב הרבי: סיפר כ"ק מו"ח אדמו"ר: כ"ק אאמו"ר הרה"ק הנה המאמר חסידות דיום שני דר"ה ה' ממשיך באמירתו ונכנס בליל מוצאי יו"ט. והטעם - כדי להמשיך ההמשכות דארבעים ושמונה שעות דר"ה בעולם, אשר בכל העינים יהי' נשמע (זיך העריון) ויאיר אור החסידות. ואני בהצעת, אשר גם כאו"א ינהוג כן לחבר שעות דר"ה והתחלת מוצאי ר"ה בלימוד החסידות, ובשביל אשר סללו לנו נשיאינו - יומשך גם לנו בכל עינינו אור החסידות עד למטה מטה. המברך ומתברך בכתיבה וחתימה טובה.

מוצאי החג של ראש השנה

תפלת ערבית

* בתפלת ערבית של מוצאי החג: צריכים לזכור לומר **שמונה** דברים: 1. זכרנו לחיים, 2. מי כמוך, 3. המלך הקדוש, 4. אתה חוננתנו, 5. המלך המשפט, 6. וכתוב, 7. ובספר חיים, 8. עושה **השלום**. [טעה או שכח משהו, ראה להלן בעשי"ת. שכח אתה חוננתנו – דינו כמו בכל השנה].
* אין אומרים "ויהי נעם" ו"ואתה קדוש".

האיחולים

* האיחול במוצאי ראש השנה הוא: "א גוט יאר"⁶³. במשך עשרת ימי תשובה: "א גמר חתימה טובה".

הבדלה

* מבדילים כרגיל אבל בלי בשמים ואש, ואין אומרים ויתן לך.
* להתארגן עבור מחר, כי הוא יום התענית (צום גדלי').

הערה נחוצה בנוגע ליום כיפור: מעוברות ומניקות (וחולים ל"ע) שקשה להן התענית, או מי שלוקח/ת תרופות ומוכרח/ת לקחת אותם כל יום וכמה פעמים וכו' - **יבררו אצל הרופא** את מצבם, **ולאחרי זה** להתקשר לרב. ולכן – לסדר את הנ"ל בעוד מועד **ולא לחכות לרגע האחרון!!**

עשרת ימי תשובה

* בין ר"ה ליום כיפור ישנם שבעה ימים רצופים, כל שבעת ימי השבוע, כנגד שבעת ימי השבוע שבכל השנה כולה, שבהם נעשה התיקון והשלימות דשבעת ימי השבוע דשנה שעברה, וההכנה לשלימות העבודה דשבעת ימי השבוע דשנה החדשה, יום ראשון כנגד יום ראשון וכו' ושבת שובה כנגד כל השבתות⁶⁴.

תפלות שחרית:

* אחרי ישתבח מוסיפים "שיר המעלות".
* בתפילות העמידה מוסיפים **שבעה** (7) דברים: זכרנו לחיים, מי כמוך, המלך הקדוש, המלך המשפט, וכתוב, ובספר חיים, עושה **השלום**.
• שכח⁶⁵ "זכרנו", או "מי כמוך", או "וכתוב", או "ובספר" – אם נזכר בתוך אותה הברכה לפני שסיימה אומר במקום שנוכר, אבל לאחר שאמר "ה" שבתמימה - אינו חוזר.
• אמר (או מסופק אם אמר): הא-ל הקדוש ונזכר תוך כדי דיבור, אומר מיד "המלך הקדוש".
• אמר (או מסופק אם אמר): הא-ל הקדוש ונזכר אחר תוך כדי דיבור או כבר התחיל אתה חונן, חוזר לראש התפלה.
• אמר: רק "הא-ל" ועדיין לא אמר "הקדוש" אפילו עבר כדי דיבור יכול לומר המלך הקדוש ואין צריך לחזור.
• אמר "מלך אוהב צדקה ומשפט" ונזכר תוך כדי דיבור, אומר מיד המלך המשפט.
• אמר "מלך אוהב צדקה ומשפט" ונזכר אחר כדי דיבור, או התחיל לומר ולמלשינים, או לגמרי שכח המלך המשפט, גומר תפלתו, וטוב שיתפלל עוד הפעם בתורת נדבה.

* **אבינו מלכנו:** אומרים אבינו מלכנו הארוך כל יום בשחרית ובמנחה (חוץ מערב שבת במנחה, שבת וערב יום כיפור⁶⁶).

צום גדלי' – ג' תשרי

הכנות להתענית

* חולים, מעוברות ומניקות (דהיינו תוך כ"ד חודש מלידת התינוק) וכו' פטורים/ות מהתענית אבל לא יתענגו בתענוגים אלא יאכלו רק מה שהם צריכים לבריאותם.
* מי שקשה להם/ן התענית שיתקשרו לרב **בעוד מועד**.
* התענית מתחיל בבוקר, מעלות השחר (ראה הזמנים בלוח המקומי).

⁶³ אוצר מנהגי חב"ד ע' קנה.

⁶⁴ ספר השיחות תשנ"ב ע' 20.

⁶⁵ בכל הסעיף הזה ראה בלוח כולל חב"ד.

⁶⁶ ובימים שאין אומרים תחנון (כמו ברית מילה), הנה ע"פ השיחה דו' תשרי תשל"ה, אין אומרים אבינו מלכנו.

* לכן, אחרי שהולכים לישון, אפילו אם קמים באמצע הלילה, אסור לאכול. אך מי שקשה לו התענית, ויותר קל לו להתענות אם יאכל בבוקר מוקדם, צריך לעשות **תנאי** (בדיבור) לפני שהולך לישון, שרוצה לקום בבוקר מוקדם לפני עלות השחר לאכול, אבל צריך לגמור האכילה והשתי' לפני עלות השחר.

תפילת שחרית

* **שיר המעלות:** אחרי ישתבה מוסיפים "שיר המעלות".

* **שמונה עשרה:** בתפלת העמידה מוסיפים כל **השבע** הוספות של עשרת ימי תשובה, כדלעיל ב"עשרת ימי תשובה". (אם שכח – ראה לעיל ב"עשרת ימי תשובה").

* **סליחות:** אומרים סליחות באמצע תפלת שחרית, בסוף ה"והוא רחום" ליום שני, לפני "שומר ישראל"⁶⁷.

* **אבינו מלכנו:** אחר הסליחות אומרים אבינו מלכנו הארוך. אומרים "כתבנו" כמו בעשרת ימי תשובה. [קוראים בתורה "ויחל", חצי קדיש ואין אומרים ההפטר. ואח"כ אומרים אשרי ובא לציון וכו'].

תפלת מנחה

* **מנחה:** [קוראים בתורה "ויחל" עם ההפטר]. המתענים אומרים **ענוו** (שכח לאומרו ונזכר אחרי שאמר "ה") (של ברוך אתה ה' שומע תפלה) אומרו אחרי אלקי נצור לפני יהיו לרצון השני. אם עקר רגליו – אינו חוזר התפילה).

* אחרי תפלת העמידה אומרים תחנון ואבינו מלכנו הארוך. אומרים "כתבנו" כמו בעשרת ימי תשובה.

* הרבי נוהג לומר דברי כיבושין אחרי תפלת המנחה.

ו' תשרי - יום הסתלקות הרבנית הצדקנית מרת חנה ע"ה – אמו של הרבי.

* הרבי נוהג להתוועד ביום זה ובדרך כלל גם עורך סיום מסכת.

לכבוד ו' תשרי מצו"ב מכתב מהרבנית למשפחתינו:

ב"ה [אייר תשכ"ב]
משפחת גארעליק הנכבדה יחיו
שלום וברכה!
המכתב והתמונות קבלתי במועדם. תודה.
הילדים נעימים ויפים תקבלו מהם רב נחת בכל הפרטים
כחפצכם. לוי יצחק בלי עה"ר [עין הרע] א גאנצער בחור.
בברכת כל טוב אסיים.
ד"ש והצלחתכם
חנה שניאורסאהן
ד"ש ואיחולים טובים להעלמה פאזנער

הרב
לוי יצחק גרליק
אמו הרבנית
ביום זה ובדרך כלל גם עורך סיום מסכת.
לכבוד ו' תשרי מצו"ב מכתב מהרבנית למשפחתינו:

שבת שובה – ח' תשרי

* יש הנוהגים להדליק, לפני כניסת השבת, "א תשובה ליכט". [ולמנהג חב"ד מדליקים ג' נרות לשבת שובה⁶⁸]

* בתפילת העמידה של ערבית דליל שבת, צריך לזכור להוסיף הוספות של עשרת ימי תשובה.

* בברכת מגן אבות אומרים "המלך הקדוש".

* לפני מוסף אומרים אב הרחמים.

* במוצאי שבת אין אומרים ויהי גועם ו-ואתה קדוש.

* הבדלה – כרגיל.

בברכת כתיבה וחימה טובה ולשנה טובה ומתוקה, ושנזכה תיכף ומיד להתגלות מלכנו משיחנו.

לוי יצחק גרליק

Rabbigarelik@sichosonline.org

⁶⁷ מכתב הרבי שנרפסה לפני הסליחות של צום גדלי'.

⁶⁸ ראה התוועדות תשמ"ב ח"א ע' 67. וראה ספר המאמרים מלוקט ג ע' טז.